

Một nhà khoa học đoạt giải Nobel khi được hỏi, đâu ông học được những kiến thức khi ông trẻ nên vĩ đại như vậy? đã trả lời rằng: Nếu tôi học được những như thế đó là vì tôi trẻ, vì trẻ, đó nghĩa là tôi dạy tôi cách biết tuân thủ các quy định, biết nói xin lỗi khi mình sai... Điều này có thể khiến ông và chúng mình vai trò rất quan trọng của giáo dục trẻ em là tạo ra môi trường giáo dục và quá trình phát triển nhân cách của trẻ.

Tính tự lập

Tự lập là một trong những đức tính quan trọng đầu tiên của đứa trẻ nhân cách của trẻ. Vì thế, ngay từ khi mới tuổi rưỡi, trẻ cần được dạy các kỹ năng tự phục vụ bản thân. Nếu biết các kỹ năng tự phục vụ có thể giúp trẻ tăng cường tính độc lập và cảm giác vui sướng thành công, không chỉ có lợi cho sự phát triển của trẻ mà còn giúp ích rất nhiều cho chính người lớn.

Để hình thành cho trẻ kỹ năng tự phục vụ không chỉ trông cậy vào giáo viên mầm non mà còn đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ của cả gia đình. Để lập học, các kỹ năng được hình thành, còn ở nhà tiếp tục rèn luyện và thực hành. Bất cứ sự chăm sóc nào từ phía người lớn cũng tạo cho trẻ những cơ hội rèn luyện hình thành những kỹ năng này. Các kỹ năng tự phục vụ của trẻ bao gồm: Búi tóc, dây giày, mặc quần áo, cài cúc áo, kéo phéc-mô-tuya, rửa mặt, đánh răng, chải đầu, ăn cơm... Tuy nhiên, những kỹ năng này không được nhét vào tất cả các giai đoạn phát triển của trẻ. Các chuyên gia sau nhiều năm nghiên cứu và quan sát đã chỉ ra rằng: Trẻ từ 18-24 tháng tuổi có thể dùng cốc uống nước, có thể nhặt lấy đồ chơi; từ 2-3 tuổi có thể học cách tự mình đi giày, cởi quần áo, mặc phéc-mô-tuya và mặc quần áo; từ 3-4 tuổi, tính độc lập của trẻ phát triển mạnh, những kỹ năng đã học được ở trên trẻ nên thành thói quen, gần như trẻ có thể làm mà không cần sự giúp đỡ của người lớn; từ 5-6 tuổi, trẻ có thể học cách tự rửa bát, sắp xếp đồ chơi ngay ngắn...

Trẻ mới biết đi bước vào thế giới cuộc sống nên rất thích khám phá, tìm tòi, được tự mình làm cho mình, những sự bao bọc làm thay cả bố mẹ và người lớn nên làm cho trẻ mất dần tính tự lập. Phương pháp rèn luyện cho trẻ kỹ năng tự lập: khi đưa ra nhiệm vụ cho trẻ, người lớn cần tạo ngay những điều kiện để trẻ có thể hoàn thành nhiệm vụ một cách dễ dàng. Ví dụ khi bố mẹ mua dây giày cho trẻ mang giày, nên đưa cho trẻ những đôi giày to hơn một chút so với cỡ chân

c a các em. Họ c đ d y tr t r t n c, s a, nên đ a cho tr nh ng bình s a có mi ng to giúp tr th c hi n công vi c m t cách d dàng. Làm nh v y s gây cho tr h ng thú cũng nh t t in trong vi c hoàn thành các “nhi m v”.

S l phép

L phép không có nghĩa là gò ép, c ng ép tr vào m t khuôn kh c ng nh c. Ngoài vi c kh i m trí l c giai đo n đ u cho tr, coi tr ng vi c d y cho tr các quy t c l phép còn là đ nh h ng cho tr thích nghi và hòa nh p công đ ng. D y tr bi t nói “xin l i” khi m c l i và “c m n” khi nh n đ c s giúp đ c a ng i khác, chính là b c đ u t o cho tr s thân thi n, tính c i m hòa đ ng v i môi tr ng xung quanh. Nh ng tác đ ng giáo d c nh nh ng đ c l p đi l p l i này di n ra h ng ngày, đ n s hình thành hành vi t giác c a tr.

Trong quá trình giáo d c nh ng l nghi ng x cho tr i giai đo n này, ng i l n, ph huynh họ c giáo viên đóng vai trò quan tr ng. i đ tu i m u giáo, nh ng đ u tr h c đ c không ph i là nh ng lý gi i mà là nh ng mô ph ng. Vì th, n u nh nh ng ng i l n có thái đ không t t đ i v i tr, chúng s b t ch c theo, đ i x không t t v i b n bè và ng i xung quanh. Nói cách khác, hành vi c a ng i l n s nh h ng tr c ti p đ n tâm lý cũng nh s hình thành tính cách c a tr.

Đ i v i nh ng tr em ph m l i, không nghe l i có th dùng ph ng pháp “ph t m t mình” vì i đ tu i này tr s nh t là ph i s ng, ch i đ n đ c. H n n a, ph ng pháp này cũng có tính khoa h c c a nó. Vi c “giam” m t mình đ i v i tr có ph n nào đó khó ch p nh n đ i v i các b c ph huynh, tuy nhiên, nó có th t o đ c nh h ng tích c c, đó chính là giúp tr hình thành thói quen gi bình tĩnh tr l i khi đang t c gi n. Khi tr bình tĩnh tr l i, m i gi ng gi i đ u hay l ph i cho tr hi u qu s cao h n r t nhi u. Ngay i đ tu i này cũng nên rèn cho tr s bình tĩnh, kh ng ch đ c c m xúc dù trong tình hu ng nào s t o cho tr s tr m tĩnh khi tr ng thành.

Tôn tr ng - Ch t “đinh d ng” đ c bi t

Tôn tr ng tr em cũng là m t trong nh ng nhân t quan tr ng tác đ ng đ n s hình thành và phát tri n nhân cách tr. Không ch vì chúng nh tu i, c n s u ái, quan tâm, chăm sóc mà còn vì m i đ a tr ngay t khi ra đ i đã là m t cá th đ c l p, có cá tính và nh ng mong mu n

để có lập trường của mình. Trẻ em, bắt đầu là trẻ nhỏ hay thậm chí cô giáo đều không có đức quyên chi phí và hành vi của chúng. Đức biết là trẻ em, sau này trẻ sẽ thành, cha mẹ hay thậm chí cô không thể thay thế chúng trong những lựa chọn mà chúng phải đưa ra trong tương lai. Vì thế, cần phải làm cho trẻ cảm thấy rằng, bên thân chúng, cha không phải ai khác là cha nhân của mình và phải có trách nhiệm với chính bên thân mình.

Đến thời điểm tôn trọng trẻ, khi giao tiếp với trẻ bằng ngôn ngữ bên nên chú ý đến giọng điệu. Khi nói chuyện với trẻ, trẻ em không chỉ phải chăm chú nghe mà có lúc còn phải quyết định nên tiếp thu với trẻ một cách “bình đẳng”, khi trẻ cảm thấy được tôn trọng. Khi trẻ ăn cơm, không thể ép, khi trẻ phạm lỗi không nên quát mắng quá nhiều, khi muốn trẻ thay quần áo, cũng không thể bắt trẻ phải mặc quần áo, nếu không, sẽ làm cho trẻ cảm giác nặng nề và sợ hãi.

Trẻ em chúng ta thường không thích bị “đay bô” chỉ đồng nghĩa, trẻ con cũng như vậy. Bên có thể là trẻ em giúp trẻ hiểu những những lựa chọn của bé hoặc tùy hoàn cảnh, thời điểm thích hợp đưa ra sự gợi ý thích cho trẻ hiểu với tư cách là “trẻ em hiểu”. Chỉ đồng nghĩa không nên can thiệp vào việc “con ăn món này”, “con không được ăn món kia”... chỉ gợi ý, với tư cách là “trẻ em hiểu” để trẻ hiểu và tự lựa chọn. Hơn nữa, trẻ em có một góc nhìn khác, không được phép mắng là “ngu dốt”, “chúng làm nên trò trẻ gì”, “không có chí khí”, “vô tích sự”... Cách dạy dỗ đúng sẽ giúp trẻ nghiêm túc trẻ để lòng tin cũng như sự phát triển và sau của trẻ.

John Locke – nhà triết học vĩ đại người Anh thế kỷ XVII-XVIII đã từng nói: “*Bố mẹ không nói nhảm về các lỗi của con cái thì chúng sẽ ngày càng coi trọng danh dự của bên thân, và đó cũng là động lực để trẻ em học hỏi và khen ngợi của người khác đối với mình. Nếu như cha mẹ trẻ em một mặt mà người khác lại chê cười thì trẻ em sẽ không học hỏi được gì. Trẻ em càng cảm thấy danh dự của bên thân bị tổn hại, thì càng ít chú ý đến việc giữ gìn danh dự*”.

Có thể đôi khi bên băn khoăn lo lắng rằng liệu như vậy có tôn trọng con cái một cách quá đáng không, nhưng thực tế đã chứng minh, những trẻ em được bố mẹ chúng tôn trọng thì ra đời họ có tác dụng với bố mẹ, họ học hỏi và bên bên, rất tự phép, không có cảm giác một cách tự nhiên khi nói chuyện với người lớn.

Hai mươi phút quan trọng trong ngày

Cuộc sống bận rộn và nhiều áp lực đôi khi làm cho chính các bậc cha mẹ cũng thiếu thời gian dành cho bản thân mình. Tuy nhiên, dù có bận rộn đến mức nào, các bậc cha mẹ cũng nên dành thời gian dành 20 phút mỗi ngày để đọc sách cho con cái của mình nghe. Hai mươi phút là thời gian không dài nhưng sẽ rất hữu ích với trẻ. Qua giờ đọc sách rõ ràng cha mẹ mỗi ngày, hàng thú vị vì việc đọc sách sẽ dần dần hình thành trong trẻ. Trẻ em đã chứng minh, việc trẻ đọc sách nghe đọc sách thường xuyên có thể giúp trẻ tăng cường khả năng chú ý, vốn từ vựng, kích thích, khơi gợi trí tưởng tượng, mở rộng tầm nhìn và kiến thức... Vì thế, các bậc phụ huynh đọc sách cho trẻ nghe càng sớm càng tốt./.

Hà Minh Loan

